

ANGELČEK

Priloga „Vrtcu“.

Štev. 11. Ljubljana, 1. novembra 1910. XVIII. tečaj.

Angel Sen.

Mrak tihi je legel na zemljo,
narava utrujena spi;
na nebu tam gori pa sinjem
na tisoče zvezdic blišči.

Nemirno trepeče narava,
pod nebom tih veje zefir,
na zemljo od neba priplava
Sen angel zazibat jo v mir.

Ko krila razgrne srebrna
in jadra skrivnostno čez plan,
veselje in srečo uživa
nesrečni na svetu zemljan.

A kadar noč začne bežati
in zarija vse pozlati,
s srebrnimi krili v višave
k Očetu Sen angel hiti.

Jožef Zatoški.

Pastirice Barbike sveti večer.

Dramatska slika v treh prizorih. — Silvin Sardenko.

(Dejanje se vrši na vrtu ali v gozdu. Oseb sedem.)

Prvi prizor.

(Gozd, skozenj vodi pot.)

Pavlina (odvezava vozela na robcu, v katerem je zavitega nekaj denarja). Po jaslice pojdi! so mi dejali stara mati. Saj grem! Samo pogledati moram, če so mi v ruto zavezali res tri krone. (Odveže) No, ja! Naša stara mati so pa res že stara; namesto treh kron so dali tri desetice. Sedaj pa naj kupim v mestu lepe, velike jaslice. Oh, ja, ta naša stara mamica, kar nazaj moram. (Hoče oditi).

Barbika (pride nasproti žalostna): Ali se pred menoj umikaš, Pavlina?

Pavlina: O, ne! Kam pa greš, Barbika?

Barbika: Povej mi ti, kam naj grem?

Pavlina: Sveti večer, pa tako žalostna!

Barbika: Zame — siroto ni dobro na svetu.

Pavlina: Pri Drnovčevih so vendar dobri ljudje.

Barbika: So! Ampak Drnovškova Tilda je zame pravi drenov les.

Pavlina: Verjamem. Tilda je strupenih besedi.

Barbika: Tilda je kriva, da me Drnovčevi pode iz službe.

Pavlina: A včasih sta si bili s Tildo dobri.

Barbika: Dobri za silo. Zadnjič pa sva peli ono: „Ptiček prav majhen je . . .“ Drnovčev stric so naji poslušali, pa so rekli: Barbika, ti pa poješ kakor sv. Cecilija; naša Tilda pa ravno tako, kakor bi odpiral kakšno staro skrinjo.

Pavlina: Seveda! To jo je razdražilo proti tebi.

Barbika: Od tega trenutka me Tilda več ne more videti.

Pavlina: Nemara se boji, da bi Drnovčev stric tudi tebi kaj premoženja zapustil.

Barbika: Pač je neumna, če to misli; saj nisem jaz Barbika Drnovčeva, ampak Barba siromakova. (Se ji hoče zajokati.)

Pavlina: Čakaj, Barbika! Jaz grem prašat naše, če te vzamejo v službo. Kmalu se vrnem.

Barbika (sama): Ne verjamem, da bi pri Svetinovich rabili pastirico. Za drugo delo pa tako nisem. Pastir so bili moj oče, pastirica je tudi Barba. Danes pa še pastirica več nisem. Drnoškov stric so mi rekli: Barba, pojutrnjem bomo pa spregli. Vidim, da se s Tildo ne vzameta skup. Lahko je reči: pojdeš; a težje prašati: kam?

Favstina (še v ozadju. Zabrnenka in zapoje po napevu: „Rožic ne bom trgala.“)

Pridi, sladki Božič moj,

in nebeški mir s teboj!

Pridi z lučjo milostno

v dušo mojo žalostno!

Barbika: (še na odru sama.): Ah! Ta pesem je kakor nalašč zame. Tudi jaz jo znam. Čudno, da mi danes še ni prišla na misel. Pa jo zapojem še jaz. Rajna mati so mi svetovali: Barbika, kadar boš žalostna, poj! (Zapoje isto pesem v prvem glasu, brenkanje in drugi glas pa v ozadju.)

Pridi sladki Božič moj,

in nebeški mir s teboj!

Pridi z lučjo milostno

v dušo mojo žalostno!

Favstina (nastopi s tamburico in še poje „jodler“): Dija, dija, dija-dom. Dija, dija, dija-dom. (Po napevu kakor preje).

Barbika: Ti si pa vesela.

Favstina: Hej, deklíč, kaj ti nisi vesel!

Barbika: Jaz sem pela od žalosti.

Favstina: Glej, jo kislico! Na sveti večer straži za vsakim voglom angel, pa bi bil človek žalosten.

Barbika: Če si vesela, zakaj pa poješ tako žalostno pesem?

Favstina: Jaz sem jo pela zato, ker je tako lepa. Dija, dija, dija, dom. Dija, dija, dija, dom (po prejšnjem napevu). Če hočeš, še zapleševa.

Barbika: O, kako pa! Še plesala bom.

Favstina: Kaj pa ti je hudoga, deklíč?

Barbika: Brez strehe bom.

Favstina: Jaz pa sem že. Že sedem let romava s to-le tamburico po svetu. In brenkava in pojeva in pojeva in brenkava, pa naj bo solnce ali mrak. (Zapoje): Dija, dija, dija dom. Dija, dija, dija dom.

Barbika: Kje pa imaš starše?

Favstina: Grob jih ima. Davno morajo biti že prah in pepel. *Favstina* pa še vedno roma in poje po sveti. Dija, dija, dija dom! (poje.)

Barbika: Pa se ti nič žalega ne primeri, ko si sama?

Favstina: Saj nisem sama. Moja tamburica je z mano. Pa zabrenkava in hudobni duhovi beže, dobri pa naju poslušajo. Dija, dija, dija dom! (poje.)

Barbika: Blagor ti, *Favstina*.

Favstina: Pojdi, pa potuj z menoj in moj blagor bo tudi tvoj. Saj peti znaš, kakor sem člau.

Barbika: Pa tudi svirati znam na pastirsko piščalko.

Favstina: Tamburica in flavta. To bo godba. Pojdi z mano.

Barbika: Saj pojdem res.

Favstina: Za sirote je najboljše, da gredo od kraja do kraja, če ne, se jih svet takoj naveliča.

Barbika: Prav imaš, pri Drnovčevih so se me naveličali. Še po nekaj obleke stopim tja (gre).

Favstina: Sveti večer pa je res svet. Sestro sem dobila, pa kar na potu. Sestro-siroto kakor jaz. (Zapoje po napevu: „Ko ptičica sem pevala“):

Povsod, povsod je Bog doma,
oja, povsod doma!
povsod nam brate, sestre da,
oja, povsod jih da.

Ksaverija (z drobnim smrekovim drevescem): Dekle, ti pa lepo poješ. Pojdi nocoj k nam,

Favstina: Kaj bom delala sirota pri vas?

Ksaverija: Ravnoprav, da si sirota; pri nas vsak sveti večer eno siroto pogostimo pod božičnim drevescem.

Favstina: Meni bi bile jaslice ljubše.

Ksaverija: Pri božičnem drevescu nam boš kaj zabrenkala. Pojdi!

Favstina: Ne smem! Čakam svoje sestre.

Ksaverija: Naša Otilija bo precej bolj zdrava, če zasliši strune.

Favstina: Kaj je pa vaši Otiliji?

Ksaverija: Vedno misli, da bo kmalu umrla.

Favstina: Ali je rdeča v obraz?

Ksaverija: Kakor piruh.

Favstina: Poslušaj božično skrivnost. Nocoj imajo potoki čudno preroško moč. Ali imate v tem kraju kak studenec?

Ksaverija: Seveda. Takoj tamkaj teče Rača.

Favstina: Prav! Slušaj skrivnost. Kdor se nocoj v potok pogleda in vidi v njem svoj obraz bled, ta bo kmalu umrl: če pa vidi, da je rdeč, ta bo še dolgo živel. Storita z Otilijo tako!

Ksaverija: Bova! Bova! Hvala ti za božično skrivnost! (odide)
(*Favstina* — še poje na odru „jodler“: Dija, dija, dija d... Kar prileti punkeljč pred njo. *Favstina* se prestraši in čaka, kaj bo.)

Tilda (vrže pred seboj na oder *Barbikin* punkeljček): Tu ga imaš, svoj punkeljč; samo da mi prideš preje od vogla. (Se pokaže na odru.)

Barbika (takoj za *Tildo*): *Tilda*, *Tilda*! Kaj delaš? Podoba Matere Božje je vmes, ki so mi jo prinesli vaš stric z Višarij.

Tilda: Kaj meni mar, kaj si navezala v to culo.

Favstina: Dekle, dekle, na sveti večer pa taka.

Tilda: Kdo si ti, da bi te jaz poslušala. Izginita mi obe izpred oči (gre.)

Favstina: Greval vendar vedi: Božično dete je prišlo na sveti večer iskat sirot, ti pa jih pehaš od sebe. (Ji zažuga s prstom). Ne bo se dobro izšlo s teboj.

(*Barbika* in *Favstina* pevaje odhajata, Zastor pade.)

Drugi prizor,

Prizorišče kakor preje.

Pavlina: *Barbika*! *Barbika*! Ni je! Naveličala se me je čakati, pa se je vrnila k Drnovčevim.

Tilda (pride): Pri nas smo ji že vrata pokazali, samo še to pastirsko piščalko in palico je pustila pri nas. Jaz ne maram v hiši nobenega spomina nanjo. (Vrže po tleh palico in piščalko.)

Pavlina: Zakaj tako ravnaš z rečmi, ki niso tvoje. (Pobere oboje.)

Tilda: Še sama ni dosti vredna, kaj šele njene reči.

Pavlina: Pri nas jo bomo pa radi vzeli. Sirota je.

Tilda: Ko bi bila samo sirota. Ampak ona je tudi, veš, (ji hinavsko pošepne na uho) tatica.

Pavlina: Ni mogoče! Tatica? To je laž, *Tilda*, grda laž.

Tilda: No, ko bi jo hotela opravlјati...

Pavlina: Kaj je ukradla, povej!

Tilda: Nikar me več ne spominjaj nanjo. (Gre.)

Pavlina (sama): Ne morem verjeti, da bi bila *Barbika* tatica. Sama ne vem, kaj naj sedaj storim. Ali bi jo peljala k nam, ali ne? (Premišljava.) Ali bi jo? Ali bi je ne?

Barbika: Me že dolgo čakaš? Bila sem že na potu drugam, pa sem se spomnila tebe, da prideš.

Pavlina: Prišla sem, pa ne vem, kaj naj rečem!

Barbika: Kaj so dejali vaši? Ali me sprejmejo? Nerada grem po svetu.

Pavlina: Naši bi te že sprejeli... Ampak...

Barbika: Potrebujejo me ne, kajneda?

Pavlina: Porabili bi te pri otrocih, če bi šla jaz spomladí v Gospodinjsko šolo... Ampak...

Barbika: Ti ne maraš v šolo, kajneda?

Pavlina: V šolo bi že šla... Ampak...

Barbika: Razjasni mi vendar ta svoj „ampak“.

Pavlina: Ne morem, *Barbika*. Na! Vzemi to pastirsko palico in piščalko. Tvoji sta.

Barbika: Poznam. Kje pa si ji dobila (vzame palico in piščalko).

Pavlina: Tukaj na tleh sta ležali. Z Bogom, *Barbika*! Jaz moram v mesto po jaslice. (Gre.)

Barbika (sama): Kako se je *Pavlina* naenkrat izpremenila. Še nikoli ni bila tako mrzla do mene. O, ti moj Bog! Vse me zametava. Mora že tako biti. Milo se mi stori pri srcu, če pogledam pastirsko piščalko in palico. Koliokrat sem pasla in svirala tam gori po zelenih rebrih. Pa pela sem, da je odmevelo po vsej Volčji jami. Danes pa moram s pastirsko palico na pot. O, Betlehemskim pastirjem je bilo že bolje, kakor meni. Oni so vsaj čuvali pri čredi, jaz pa moram od nje. (Zapoje po napevu: „Pastirci vi, al ste kaj slišali“.)

Pastirci vi,
oj, kam ste šli;
jaz iščem vas povsod.
Za vami grem,
da vsaj izvem,
kje se rodi Gospod.

Ksaverija: Ali nisi videla nekega popotnega dekleta s tamburico.

Barbika: Kaj ji hočeš, *Ksaverija*.

Ksaverija: Nekaj sem jo pozabila vprašati.

Barbika: Odkod jo poznaš? Kaj jo hočeš vprašati?

Ksaverija: To je skrivnost. Ne smem ti povedati.

Barbika: Nemara se je tudi *Favstina* zarotila zoper mene. Komu naj še zaupam?

Ksaverija: Kje je torej ono dekle?

Barbika: Tam za vrtom. Jaz si ne upam več k njej. (*Ksaverija* gre, tudi *Barbika* hoče oditi.)

Kristina (pride od leve): Kam pa jo meriš, *Barbika*.

Barbika: Grobu nasproti, *Kristina*. A ti?

Kristina: Drnovškovo *Tildo* grem prašat, če pojde nocoj k polnočnici. Ali ti veš, če pojde?

Barbika: Le pojdi prašat *Tildo*, tam izveš še več, kakor je treba. (*Kristina* odhaja.)

Kristina: Čudna uganka. Ta nocojsna *Barbika*.

Barbika (sama): Čudna uganka so danes samo drugi. Kdo jih razume? K polnočnici pojdem nocoj tudi jaz. Dotlej pa bom hodila tam doli ob potoku, da se ognem vsem ljudem. (Odide.)

Favstina (s *Ksaverijo* pride od nasprotne strani, kakor je odšla *Barbika*): Ali si že kateri razodela to skrivnost?

Ksaverija: Samo svoji sestri *Otiliji*.

Favstina: In sestra? Ali jo je komu razodela?

Ksaverija: Kodričevi *Kristini*.

Favstina: Do večera bo vedela že cela vas in potem ne bo nič iz te skrivnosti.

Ksaverija: Bodí brez skrbi. Nobena duša več ne izve. Samo toliko mi še povej: Kaj pa, če se katera z bledim obrazom pogleda v potok, kakšen je obraz potem?

Favstina: Potem je bled ko smrt. A sedaj me pusti. Moram k svoji sestri *Barbiki*, ki jo tudi ti poznaš.

Ksaverija: Ravno preje sem govorila z njo; kako to, da je ona tvoja sestra?

Favstina: Ker je sirota, kakor jaz.

Ksaverija: Ona pa mi je že preje dejala, da si se tudi ti zarotila zoper njo, in da se ti več ne zaupa.

Favstina: Da se mi več ne zaupa, praviš?

Ksaverija: *Barbika* tako pravi.

Favstina: Kam je šla sedaj?

Ksaverija: Pojdi k nam, da te naša mati obdarujejo, in potem poiščeš *Barbiko*.

Favstina: Pa grem s teboj, če mi *Barbika* res ne zaupa več. (*Gresta* na levo stran.)

Kristina (se vrača od desne.)
 Al to je tisto dekle, ki je Ksaveriji povedala božično skrivnost. Drnovčeva Tilda je rekla, da pojde tudi pogledat v to skrivnost. Vendar jo je kar groza obšla, ko sem ji pravila o tem. Jaz pa se nič ne bojim.

Pavlina: Vidim, da danes ne pridem nikoli v mesto.

Kristina: Čemu si se pa vrnila?

Pavlina: Po potu mi je postalo hudo, da sem se od Drnovčeve pastirice tako hladno poslovlila. Sveti večer je, popraviti moram, kar sem zagrešila. Kam je šla Barbika?

Kristina: Grobu nasproti, je dejala meni.

Pavlina: Nemara še v Račo skoči. Sirota!

Kristina: Nemara?

Pavlina: Moj Bog! In potem bi bila kriva jaz.

Kristina: Ti? Zakaj?

Pavlina: Ker je nisem peljala k nam domov.

Kristina: Pa bi jo bila.

Pavlina: Saj bi jo! Pa je Drnovčeva Tilda rekla, da je Barbika tatca.

Kristina: Tega pa jaz ne bi verjela. Ravnokar sem bila pri Drnovčevih. Ko so prišli stric iz gozda domov, Barbike že ni več bilo. „Žal mi je po njej,“ so mi rekli, „tako poštene pastirice ne bom imel več. Prenaglil sem se.“

Pavlina: Jaz sem se tudi pre-naglila. Na sveti večer, pa sem siroto pognala po svetu.

Kristina: Pojdiva, pa jo poiščiva. (Zastor.)

Tretji prizor.

(Gozdlič, skozi pot)

Tilda: Groza me obhaja. Kristina mi je naročila, naj nocoj tukaj počakam, in potem gremo na Račo gledat božično skrivnost.

Vse je tiho. noben list se ne zgame na veji. Čuj! Ravnokar so zapeli božični zvonovi . . . In pesem se čuje . . . Moje prijateljice gredo . . . (V ozadju pa se čuje pesem: Glej, zvezdice božje migljajo lepo). Lepo pojo, meni pa ti glasovi tako težko legajo na srce. Kaj neki to pomeni? (Se zamisli.)

Ksaverija: O, Tilda že tu. (Ksaverija pride s sestro Otilijo.)

Tilda: Dober večer, Ksaverija in Otilija! A kje sta Kristina in Pavlina?

Otilija: Ji še ni? Nemara se bojita božične skrivnosti.

Ksaverija: Postojmo malo, da prideta.

Otilija: Že gresta, že gresta.

Tilda: Kje si se mudila toliko časa. Kristina?

Kristina: S Pavlino sva iskali Barbiko.

Ksaverija: Čemu sta jo iskali?

Pavlina: Bali sva se, da skoči v Račo.

Tilda: Kaj slišim? Kaj praviš? Ali sta jo našli?

Kristina: Ne.

Otilija: Pojdimo gledat skrivnost.

Tilda: Torej je Barbika skočila v Račo?

Pavlina: O tem nisva našli nobenega sledu.

Ksaverija: Barbika je prepo-božna in predobra, da bi mogla storiti kaj takega.

Otilija: Pojdimo pogledat božično skrivnost.

Tilda: Jaz si ne upam. (V ozadju se čuje pesem: „Tiha noč, blažena noč“. Barbika poje.)

Pavlina: O, hvala Bogu! Barbika še živi!

Kristina: Pa še vesela je.

Pavlina: Pa še prepeva tam doli ob Rači.

Ksaverija: Za Barbiko nam torej ni treba več skrbeti. Stopimo

k potoku. Jaz sem že radovedna, kaj bomo videle.

Otilija: Katera stopi prva?

Kristina: Jaz ne.

Tilda: Jaz tudi ne.

Pavlina: Kako ste plašne kakor veverice. Alo, za meno! (Stopa prva, za njo Ksaverija, Otilija, Kristina, Tilda.)

Favstina (izza drevesa): Poslušala sem jih tam zadej. Glej jih prismojenke! Res gredo k studencu. No, ja, če so vse rdečih lic, potem ne bo nič hudega. Kakršno lice — take vodice. Lica rdeča podoba — rdeča, pa še božično darilo dobim. Človek si more pomagati, kjer more. A dokler ne izvem konca, je bolje, da se še skrivam: (pevaje odide.)

Lepa je solnčna plan,
Lepši je maj cvetoč;
ali še lepša
božična je noč.
Tralala, tralala . . .

Pavlina: (v ozadju utihne zadnji Favstinin tralala): Jaz sem se že pogledala v studencu. Obraz je bil rdeč, kakor roža. Ampak malo je manjkalo, da nisem spodrsnila v vodo. Tudi Kristina že gre.

Kristina (briše roke ob predpasnik): Nič hudega. Samo kožo sem si malo obdrgnila na dlani, ko sem se sklonila. Kakor tašica na vej, se je zazibal moj obraz na vodi. Tako veselo se je smehljaj, kakor bi hotel reči: Kristina, še 50 let, pa še ne umremo.

Pavlina: To boš še spletla vrbovih košaric.

Kristina: Celo vas bom napolnila z njimi.

Ksaverija (se prismeje): Rdeča kot črešnja. Moj strah je pri kraju. Letos še ne bom pozebla. Tole vrbovo vejico pa sem si odtrgala za spomin na božično skrivnost. (Kaže vejico.)

Pavlina: Kaj pa vaša Otilija?

Kristina: Gotovo se je zbala vode.

Ksaverija: Res! Roke so se ji nekoliko tresle.

Pavlina: Če njen obraz ne bo postal na vodi bled, potem ne bo nobeden.

Otilija: Prazen strah. Še bom živela. Nobene bledice nisem zapazila v obrazu na vodi.

Pavlina: Čemu smo pravzaprav šle k potoku? Ravno toliko vemo kakor preje.

Ksaverija: Ravno toliko — a bolj gotovo.

Kristina: Če pa katera kljub temu umre še letos?

Otilija: Potem naj se naša Rača takoj posuši. . . .

Pavlina: Tilde pa dolgo ni.

Ksaverija: Boji se in vsa je bleda.

Otilija: Ko sem jaz odhajala, se je ravnokar sklonila nad vodo, tam na strmini.

Kristina: Tam pa ni varno. (V ozadju se čuje obupen klic Tildin.)

Tilda (v ozadju): Oh, joj! Pomagajte! Oh! joj! Barbika odpusti! Oh! joj!

Pavlina: Križ božji! Tilda je padla v vodo.

Ksaverija: Moj Bog! Utonila bo.

Kristina: Hitimo jo rešit, če bo mogoče.

Otilija: Križani Jezus, pomagaj ji! (Odhite)

Favstina (pride na prizorišče): Slišala sem prestrašene klice. Gotovo je katera padla v deroči potok. Nisem mislila, da bo tako prišlo. Če res katera utone, me še lahko zapro. Najvarneje bo, če bežim iz tega kraja nesreče, da še jaz ne postanem nesrečna. Preveč besed pa res nikoli ni brez greha, pa tudi ne brez škode. (Zbeži.)

Otilija (se vrne): Druge naj teko ob Rači naprej, jaz pa grem nesrečo naznanit Drnovčevim (za njo Ksaverija.)

Ksaverija: Otilija, počakaj! Ne hodi k Drnovčevim. Pojdiva pogledat, kje je ona Favstina. Prijeti jo morava. Ona je kriva.

Otilija: Sva preslabih rok.

Ksaverija: Saj ne bo vedela, zakaj se gre.

Otilija: Potem jo lahko sama semkaj pripelješ.

Ksaverija: Ti se vsake sapice bojiš. Grem pa sama. (Gre.)

Otilija (sama): Včasih pride tudi iz majhne sapice vihar. Tista tujka tako čudne reči ve, še zacopra naj me. Ne morem in ne grem za njo.

Kristina: Tilda je rešena. (Vsa zasopljena.)

Otilija: Kdo jo je rešil?

Kristina: Drnovškova Barbika, ki je stala nedaleč od tamkaj, kjer se je Tilda nagnila v Račo.

Otilija: Barbika je torej rešiteljica svoje sovražnice.

Kristina: Culica, ki je bila Barbiki navezana, je Tildi prav prišla. Ko je Barbika potegnila Tildo iz vode, jo je takoj preoblekla v obleko, ki jo je imela povezano v culici.

Otilija: Nocojšnega večera ne bo Tilda pozabila nikoli.

Barbika (Tildi, ki jo s Pavlino vodita v sredi): Vsa se treseš. Seveda od strahu in mraza.

Pavlina: Samo da si rešena. *Kmalu bova pri vas doma.*

Tilaa: (s slabotnim glasom): Preden stopimo, Barbika, na prag domače hiše, odpusti mi, Barbikal! (Hoče poklekniti pred Barbiko.)

Barbika: Bodi mirna, Tilda! Vse je odpuščeno; saj je sveti večer.

Tilda: Nocoj spoznam, kaj se pravi: Človek obrača, Bog pa obrne.

Ksaverija (s Favstino): Kaj vidim? Tilda rešena.

Otilija (Favstini): Ti si kriva, da je padla v Račo.

Barbika: Pustite Favstino! Bog je poslal siroto siroti na pomoč, in vrnil mir in spravo Tildi in meni. Favstina, le še veselo zabrenkaj in zapoj! (Favstina in druge pojo, zastor pada):

*Pridi, ljubi Božič moj,
in nebeški mir s teboj;
pridi z lučjo milostno
v dušo mojo radostno!*

(Konec.)

Zima bo prišla.

Ocvetele so kresnice,
odletele so že ptice
zdavnaj v južni raj.

Gora je orumenela,
mrzla sapa bo posnela,
zadnji list z dreves.

Zima bo prišla v deželo
pa zavila log in selo,
v belo cvetje — sneg.

Bogumil Gorenjko.

Učenje ni igrača.

Kdor ne uboga . . .

Slika. — Marija Kmetova.

Ytistem jutru je mrgolelo žarkov vse polno, svetlih in lepih solnčnih žarkov.

Pa — ni bilo še poldne — ko so se začeli zbirati oblaki, veliki in cunjasti.

Soparno je bilo — in zrak je bil topel in suh:

Peterlinova mati so dejali: „Dež bo; morda še nevihta. Nikari naj ne hodi sedaj nihče vun; lahko ga zaloti nevihta.“

Pa Peterlinovi Anki je bilo vse laže storiti kakor slušati. Videla je oblake, slišala materine besede — pa nič ji ni bilo, da bi slušala mater. Šla je po polju, na travnik, in podila metulje od cvetke do cvetke.

Mati niso bili nič zapazili, da je bila odšla Anka.

Medtem so jele padati prve težke kaplje.

Grmelo je — veter je majal drevesa.

Anka pa je še ostala.

„Nič ne bo hudega,“ je dejala — „grem pod drevo in bom čakala, da poneha dež. Mati bi bili res hudi, če bi prišla mokra domov.“

Sede pod bližnje drevo in — čaka.

Pa — oj groza! — Deževalo je bolj in bolj — vmes pa so švigali bliski — in žareli po temnem nebu.

Drevesa so se šibila pod vetrom, rože se pripogibale. — Anko je jelo biti vendarle strah.

„Kaj hočem, lahko še trešči vame. Domov grem — saj ni tako daleč.“

Rekši poteče izpod drevesa naravnost po bližnji cesti proti domu.

Grmelo je kakor na sodnji dan; veter je tulil. Človek ne bi bil slišal sam svojega glasu.

Anka pa je tekla, kolikor je mogla.

Po cesti pa je pridrčal lahki voz.

Anka, seveda — kako bi ga slišala in videla še manj, ko je tako grmelo, in je zrla le v tla in tekla, tekla — —

Kar naenkrat — pumf! — Anka se zaleti v voz.

Voznik je ni bil videl, in tako je padla Anka pod konje — in voz je šel čez njo.

Oj groza in strah!

Voznik hitro ustavi. Anka pa se trese strahu. K sreči ji voz ni napravil hujšega, kakor da ji je šlo zadnje kolo čez nogo. A tudi to ni bilo posebno hudo. Anka je vpila in klicala na pomoč.

Voznik jo je hitro dvignil na voz in jo peljal domov. Poznal jo je bil.

Misliti si morete, kako so se bili ustrašili mati, ko Anke ni bilo doma o nevihti. In sedaj šele!

„Anka v vozu! Za božjo voljo! Kaj pa je!?“

Voznik jo je dejal iz voza in povedal ves dogodek materi.

Mati so bili pomirjeni, dejali so Anko v posteljo. Tresla se je Anka še sedaj.

Drugi dan pa so ji dejali mati:

„Anka, Anka — vidiš, kaj bi se ti bilo lahko pripetilo včeraj. Pomni: kdor ne uboga, ga tepe nedloga.“

Ali ni res tepla nadloga Anko?

Le glejte, da še vas ne bo!

Jesenska.

Že odletele drobne ptičke,
so tja čez sinje gore,
tja na zelene južne gričke,
kjer vesna ima dvore.

Meglíce svetega Mihela,
kot pajčolane sive,
jesen otožna je razpela
čez prazne trate, njive...

Požeta že je črna ajda,
pospravljeni so plodi,
obrana že je vinska brajda,
že vina polni sodi!

Ratar zahvalo moli vročo
in moli k Bogu vdano,
da je odvrnil strašno točo
in pa morilno slano.

Bogumil Gorenjko.

Slavka.

Slika. — Ivan Gregorjev.

Večerilo se je že. Slavka je stala ob grobu svoje drage mamice. Ni se ozrla na nikogar — solzorne oči so bile neprestano uprte v gomilo, na kateri sta goreli z utripajočim pogledom dve sveči — več ni mogla sirota Slavka žrtvovati svoji tako vroče ljubljeni mamici . . .

Ljudje so že odhajali s pokopališča. Počasi, s sklonjenimi glavami, s solzami v očeh in s trpko žalostjo v srcu nekateri, a drugi zopet brezskrbni, veseli — kot da se vračajo s svatbe.

Mrzel veter je zavel, da je človeku pretreslo kosti. Slavka pa ni čutila njegovega ledenega diha — nehote je sklenila roki in iz njenega čistega srca je prikipela vroča molitev za blagor matrine duše.

Spomnila se je na polupretreklost. Kako lepo so potekali dnevi, ko je še živela ona — mamica. Skromno sta sicer izhajali, preživljati se je bilo treba z zaslužkom lastnih rok, a vendar je bilo prijetneje, neizrekljivo lepše kakor sedaj ko je tako sama, tako zapuščena . . .

Polagoma je utihnilo govorjenje, smeh in jok. Skrivnostna tišina, enaka oni pod gomilami, je zavladala po širnem božjem vrtu.

Začel je naletavati sneg. Kakor razigrani metulji so se lovili beli kosmiči po zraku. Slavka ni videla in ni slišala ničesar. Solze so izginile iz oči — ni plakala in ni tarnala — nemo je klečala ob gomili s sklenjenimi rokami in povešeno glavo.

Nastala je popolna tema. Sneg je naletaval vedno bolj gosto in mraz je postajal vedno občutnejši.

Slavka se je vzbudila iz svoje zapuščenosti. Pogledala je naokrog in tesno ji je postalo pri srcu. Vstala je, otrešla sneg raz sebe in odšla proti vratom, a bila so že zaprta. Prvi hip se je je polotila čudna groza, a kmalu je bil sklep storjen. Čemu strah, čemu bojazen, saj je pri mamici, pri ljubljeni mamici . . .

Šla je nazaj proti grobu, sedla k lesenemu križu in naslonila trudno glavico nanj. — Sneg poneha,

mraza jo ubrani velika ruta in tako bo lahko celo noč žrtvovala materi. Molila bo zanjo in ji s tem pokazala, da jo ljubi še vedno s tisto veliko, silno ljubeznijo kot nekdam.

In Slavka je zopet pričela moliti in molila je dolgo, dokler se ji niso zmedle trudne misli. Toplota, blagodejna in prijetna, ji je začela krožiti po vsem telesu. Zazdelo se ji je, da sedita z mamico doma v mali, topli sobici in kramljata. Zunaj razsaja vihra, a ne bojita se je. Mamica pripoveduje povesti, a Slavka jo posluša verno in udano in hitro poteka večer.

Kmalu se ji zopet izpremeni slika.

Mrzel zimski dan je. Sneg naletava v gostih, debelih kosmičih. Po cesti se vije mrtvaški sprevod. Slavka stopa tik za krsto, kjer nevzdramno spi njena blaga mamica. Mraz jo potrese, zaihti in se prebudi iz svojih sanj . . .

Kroginkrog trda tema. Sneg naletava kakor za stavo. Slavko obide groza, ko se zave, kje je. Hoče vstati, a ne more — zasnežena je že čez pas in udje so ji otrpnili. Kmalu se zave, da bo morala tu končati svoje mlado življenje. Skrb, strah jo navda — hitro obudi kes, kakor so jo v šoli naučili za take slučaje — polagoma se uda v voljo božjo, saj vest ji ne očita nič posebno hudega. Par vzdihov k Bogu za srečno smrt in nato jo obide neka mehka utrujenost in njene oči se zapro za vedno.

* * *

Drugo jutro je šel mimo grobar. Zašel je z nogo ob nekaj trdega in tisti hip je zagledal pred seboj v snegu mrtveca. Bila je — Slavka, bleda in trda, kot izklesana iz marmorja. Ustna ji je obkrožal lahen smehljaj in na obrazu so se zaznavale poteze miru, ki ga je občutila, ko se je vračala njena čista duša v svojo nebeško domovino — k mamici . . .

Cesar in kmet.

Moravska kot lepa široko je znana,
bogato je njeno obširno poljé,
sloveča čez drugo pa njena je Hana:
v Moravski prav srečno seljani živé.

Nekoč tukaj kmetič oral je na njivi.
Kočija po cesti nakrät pridrdrá;
kmet krasni kočiji in konjem se divi,
kaj takega videl nikdär ni domá.

A glej, iz kočije v blesteči opravi
mož stopi — avstrijski se častnik nam zdi —
podviza se h kmetu, lepó ga pozdravi,
osuplemu možu takó govori:

„O, kmetič predragi, čuj, to mi dovóli,
da brazdo izorjem le eno samó;
vršil tega dela še nisem nikoli,
rad bi poizkusil, če to je težkó!“

Začudeni kmet mu željé ne odreče,
in brazdo izorje neznanec zdaj sam;
po licu razvnetem pot v curku mu teče ...
„Oj, kmetič,“ mož pravi, „zadosti imám! ...“

Kako je težaven, zdaj šele umejem,
častitljivi kmetiški delavni stan!
Zató pa cekinov ti nekaj odštejem,
da v trajnem spominu ti bode ta dan! ...

To rekši spet tujec v kočiji odríne,
kmetiča obseva pa radosti žar ...
Ni častnik bil tujec, bil sin domovine,
bil Jožef je Drugi, avstrijski vladar! ...

Na mestu, kjer to se nekdáj je zgodilo,
krasán spomenik pa postavljen je bil,
ki poznim rodovom naj je v poučilo,
kakó da sam cesar je kmeta častil! ...

Janko Leban.

Tomaža Kempčana sanje.

Tomaž je kazal že v svoji mladosti veliko pobožnost, posebno do Matere božje. Ali v nevarnih letih mladeniške dobe je omrzelo njemu boljbolj srce v ljubezni do Boga. Ko nekega večera zopet bolj zbrano opravlja svojo molitev kakor po navadi in pre-mišljuje svojo notranjost, je spoznal, da je zaostal na potu čednosti. Ustraši se samega sebe. Žalosti ves potrt začne tožiti Bogu, zakaj mu več ne deli tolikih milosti, kakor nekdej, in zakaj ga je zapustila njegova prejšnja očetovska ljubezen. Skratka, godrnjati začne lahko-mišljeni mladenič, češ, da je Bog premenil svojo lju-beznivo vedenje do njega. Tako premišljuje zaspi. Kmalu pa se mu sanjajo čudne reči: Bil je v veliki šoli, kjer je bilo zbranih mnogo učencev, ki so pazno poslušali svojega učenika. Tudi on je bil med učenci. Kar se prikaže Marija v belí obleki in v velikem blesku ter stopi med učence. Gre od učenca do učenca, po-stane pri vsakem ter se ljubko pogovarja z njim kažoč mu svojo materinsko ljubezen. Nepokojen čaka Tomaž, da pride k njemu sveta Devica. Vedno upira vanjo oči hoteč ji pokazati, kako želi, da se približa še skoraj tudi njemu. Naposled pride vendar tudi k njemu, ali njene oči so resne, njemu ni tako prijazna, kakor je bila drugim tovarišem; celo pokara ga, kako da je po-stal tako mlačen v božji službi; še bolj mu očita, zakaj se je pritoževal, da ga je Bog zapustil in da se ne kaže do njega več tako ljubeznivega in dobrega, ko je vendar le on zapustil Boga in premenil svojo nekdanjo otroško vdanost do svojega nebeškega Očeta. Po tem resnem materinem opominu zapusti božja Devica mla-deniča ter izgine. — Tomaž se zbudi premišljujoč skrivnostni sèn, v katerem je videl svojo zmoto. Z novim dnevom je prišel v novo življenje.

Veselo slovo.

Ko se je poslavljalna jesen,
se poslavljalna je Dragica
od zemljice žalostne.

Pa prišli so trije:
Prvi je nesel zvonček,
drugi je bil duhovnik,
tretji je bil Jezus sam.

Prvi je zvončkal,
drugi je obhajal,
tretji Dragico s sabo vzela
gor je v božji raj . . .

Bogumil Gorenjko.

Kratkočasnici.

1. **Pri zdravniku.** „Kaj pa vam je?“ vpraša doktor bolnika. — Bolnik: „Nekaj mi je, pa sam ne vem, kaj.“ — Doktor: „Vidite, meni se ravnotako godi. Nekaj bi vam zapisal, pa ne vem, kaj?“

2. **Pri sodniji.** Sodnik (policaju, ki je bil poklican za pričo): „Ali je bil zatoženec pijan, ko ste ga aretirali?“ — Policaj: „Ne, govoril je čisto pametno?“ — Sodnik: „Kaj pa je govoril?“ Priča: „Čez policaje je zabavljaj.“

Zastavica.

(Priobčil „Internus“).

Spomladi te razveselim,
poleti prijetno hladim,
pozimi gorkoto delim —
katero ime naj dobim?

Šaljivo vprašanje.

(Priobčil „Internus“).

Čemu je voz sena najbolj podoben?

(Rešitev in imena rešilcev v prihodnji številki.)